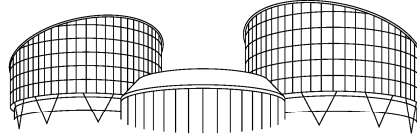

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA ALEXANDRU-RADU LUCA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 20837/18)

HOTĂRÂRE

Art. 6 § 1 (penal) și art. 6 § 3 lit. c) • Proces echitabil • Procedura în fața judecătorului de cameră preliminară pentru confirmarea rechizitoriului procurorului nu slăbește situația reclamantului într-o măsură în care procesul penal ulterior împotriva sa să devină unul abuziv

STRASBOURG

14 iunie 2022

Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Alexandru-Radu Luca împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Gabriele Kucsko-Stadlmayer, *președinte*,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Yonko Grozev,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Ana Maria Guerra Martins, *judcători*,

și Ilse Freiwirth, *grefier adjunct de secție*,

Având în vedere:

cererea (nr. 20837/18) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Alexandru-Radu Luca („reclamantul”), a sesizat Curtea, la 14 septembrie 2018, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția“);

decizia de a comunica Guvernului României („Guvernul“) capătul de cerere în temeiul art. 6 din Convenție cu privire la pretinsa lipsă de echitate a procesului penal împotriva reclamantului, deoarece procedura în fața judecătorului de cameră preliminară care a confirmat rechizitoriul procurorului i-a încălcat drepturile garantate de acest articol, și de a declara inadmisibile celelalte capete de cerere;

observațiile părților;

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 24 mai 2022,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Reclamantul s-a plâns că procesul penal împotriva sa fusese inechitabil deoarece procedura în fața judecătorului de cameră preliminară care a confirmat rechizitoriul procurorului i-a încălcat drepturile garantate de art. 6 din Convenție.

ÎN FAPT

2. Reclamantul s-a născut în 1978 și locuiește în București. A fost reprezentat în mod succesiv de doi avocați, cel mai recent de D. Buruiian, avocat în București.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul său, doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. Faptele cauzei se pot rezuma după cum urmează.

I. TRIMITEREA ÎN JUDECATĂ A RECLAMANTULUI

5. La 11 noiembrie 2009, banca privată U.Ț. a formulat plângere penală cu constituire de parte civilă împotriva reclamantului, a lui I.H., C.M., I.B.C.N., C.Ș. și a unei societăți administrate de reclamant pentru mai multe acte de înșelăciune presupus a fi fost săvârșite în timpul în care reclamantul lucra ca broker de credite și i-a asistat pe I.H. și C.M. să obțină împrumuturi din partea băncii.

6. La 7 aprilie 2011, Direcția Națională Anticorupție („DNA“) l-a trimis în judecată pe I.H. pentru o faptă de înșelăciune; pe C.M. pentru trei fapte de înșelăciune; pe reclamant, pe I.B.C.N. și societatea administrată de reclamant pentru patru fapte de complicitate la înșelăciune; pe C.Ș. pentru o singură faptă de complicitate la înșelăciune. Toate rechizitoriile luau în considerare probe culese de DNA, care includeau declarații ale inculpaților, depoziii ale martorilor și înscrisuri, inclusiv rapoarte ale specialiștilor.

7. Reclamantului i-a fost notificat rechizitoriul și probele în susținerea acestuia.

II. PRIMUL PROCES

8. Prima fază a procesului în fața instanțelor naționale a fost efectuată în conformitate cu dispozițiile fostului Cod penal și ale Codului de procedură penală, în vigoare până la 1 februarie 2014. Reclamantul nu a negat că această procedură, indiferent dacă priveau probleme vizând aspecte de fapt sau de drept sau legalitatea probelor au fost publice, orale și în contradictoriu, iar reclamantul și avocatul său au putut fi citați și au putut participa la ședințe personal.

9. La 22 mai 2013, Tribunalul București a considerat că reclamantul și ceilalți inculpați au săvârșit infracțiunea de înșelăciune sau, respectiv, complicitate la înșelătorie (supra, pct. 6) și a condamnat persoanele fizice la pedepse corespunzătoare privative de libertate, iar persoana juridică la o amendă penală. Reclamantul a fost condamnat la 10 ani de închisoare. În plus, instanța a admis pretențiile civile formulate de bancă împotriva reclamantului și a coinculpaților acestuia.

10. Atât reclamantul, cât și coinculpații au introdus apel împotriva hotărârii.

11. La 28 februarie 2014, Curtea de Apel București a admis apelul, a casat hotărârea tribunalului și a retrimis cauza înapoi către instanța inferioară pentru rejudecare. A reținut că hotărârea instanței de fond fusese dată cu încălcarea legii deoarece respinsese cererea băncii ca asigurătorul său să fie admis ca parte în procedură și, prin urmare, nu îl citase pe acesta să participe la ședințele în cauză.

III. AL DOILEA PROCES

A. Trimiterea cauzei către o cameră preliminară

12. În ședința publică din 5 iunie 2014, tribunalul a ascultat argumentele părților cu privire la aspectul dacă speța trebuia trimisă unei camere preliminare pentru examinare înainte de a relua procesul. Deși reclamantul și ceilalți acuzați au susținut că speța nu trebuia trimisă unei camere preliminare, DNA a fost de opinie contrară.

13. La 6 iunie 2014, tribunalul a trimis cauza unei camere preliminare. A hotărât că speța îi fusese trimisă pentru rejudecare după ce dispozițiile noului Cod de procedură penală intraseră în vigoare. Curtea de apel nu a stabilit, totuși, care era punctul de plecare pentru rejudecare, în special care era ultimul act de procedură pe care îl îndeplinise tribunalul în timpul primei proceduri și care rămânea valabil. Tribunalul a considerat că trebuia, prin urmare, să concluzioneze că toate actele de procedură pe care le îndeplinise în timpul primei proceduri fuseseră anulate de instanța de apel. S-a considerat că rejudecarea trebuia efectuată în conformitate cu noua legislație, ceea ce însemna că și cauza trebuia să treacă prin faza preliminară a procesului.

B. Camera preliminară

1. Excepțiile reclamantului și ale celorlalți inculpați în fața judecătorului de cameră preliminară

(a) Excepțiile reclamantului

14. La o dată neprecizată, camera preliminară a Tribunalului a trimis reclamantului o copie a actului de punere sub acuzare (supra, pct. 6). În plus, l-a informat că putea depune comentarii și excepții scrise cu privire la legalitatea acțiunilor autorităților de anchetă penală și a modului în care acestea au strâns probele.

15. La o dată neprecizată, reclamantul a ridicat excepții în fața judecătorului de cameră preliminară și a solicitat redeschiderea anchetei penale. Obiecțiile sale priveau pretinsa nelegalitate a rechizitoriului și pretinsa lipsă de competență a tribunalului de a examina cauza.

16. Cu privire la pretinsa nelegalitate a rechizitoriului, reclamantul a argumentat că afirmațiile care justificau punerea sa sub acuzare se întemeiaseră pe interpretarea eronată a probelor disponibile. De asemenea, unele declarații privind vinovăția sa pentru comiterea pretinselor infracțiuni era contrazise de probe. Mai mult, punerea sa sub acuzare s-a întemeiat pe contractele cuprinzând descrierea fișei postului pe care le semnase cu banca, dar aceste contracte fie lipseau din dosarul cauzei, fie au fost interpretate greșit sau denaturate. Mai mult, autoritățile de anchetă nu au stabilit și nici clarificat dacă documentele pretins frauduloase depuse de reclamant la bancă au fost, de fapt, falsificate și de către cine.

17. Cu privire la pretinsa necompetență a tribunalului de a examina cauza, reclamantul a susținut că, în concordanță cu noile norme de procedură aflate în vigoare de la 1 februarie 2014, cauza sa trebuia trimisă pentru examinare la judecătoria.

(b) Excepțiile coinculpaților reclamantului

18. Ceilalți inculpați au ridicat, de asemenea, excepții în fața judecătorului de cameră preliminară și au solicitat redeschiderea anchetei penale.

19. I.H., C.M., I.B.C.N. și C.Ș. au susținut că punerea sub acuzare și probele strânse erau ilegale deoarece DNA nu avea competența cerută pentru a cerceta cauza, dată fiind valoarea efectivă a pretinsului prejudiciu suferit de bancă. Pe de altă parte, probele din dosarul cauzei au devenit nule deoarece asigurătorul băncii nu fusese citat de autorități pentru a participa la procedură în faza anchetei.

20. Societatea administrată de reclamant a reiterat cele mai multe din argumentele invocate de reclamant (supra, pct. 16-17). În plus, aceasta a susținut că toate probele strânse împotriva sa de autoritățile de anchetă trebuiau excluse din dosar, deoarece, atunci când au fost depuse la dosar, DNA nu desemnase un reprezentant special pentru a reprezenta interesele companiei și pentru a-i apăra drepturile așa cum impunea legea.

2. Încheierea judecătorului de cameră preliminară

21. La o dată neprecizată, excepțiile ridicate de reclamant și de coinculpații săi au fost trimise la DNA, care și-a depus comentariile în răspuns la 14 august 2014.

22. Prin încheierea din 20 august 2014, care putea fi atacată în termen de 3 zile de la notificare, judecătorul de cameră preliminară a tribunalului – deliberând în camera de consiliu și în lipsa părților – a respins toate excepțiile menționate (supra, pct. 16-20) și a dispus începerea judecării. Judecătorul de cameră preliminară a reținut că, dat fiind conținutul normelor de procedură penală relevante și pretinsa valoare a prejudiciului suferit de bancă, autoritățile competente să ancheteze și să examineze cauza erau DNA și tribunalul. A mai reținut că numai o instanță de judecată era competentă să determine valoarea reală a prejudiciului suferit de bancă, dat fiind că o asemenea apreciere implica o examinare a fondului cauzei.

23. Judecătorul de cameră preliminară a observat și faptul că normele de procedură relevante nu impuneau obligația ca autoritățile de anchetă să citeze asigurătorul băncii în faza cercetării penale și că această pretinsă necitare de către autorități nu ar fi putut afecta în vreun fel drepturile lui I.H., C.M., I.B.C.N. și C.Ș.

24. Judecătorul de cameră preliminară a mai reținut că restul argumentelor reclamantului și ale celorlalți inculpați, inclusiv cele cu privire la pretinse deficiențe în modul de administrare a probelor, nu putea avea ca

rezultat invalidarea rechizitoriului sau redeschiderea anchetei penale. Judecătorul de cameră preliminară a considerat că aceste argumente în realitate nu contestau legalitatea acțiunilor autorităților de anchetă sau a modului în care fuseseră administrate probele; priveau, mai degrabă, chestiunea dacă probele disponibile puteau fi suficiente pentru a trimiterea în judecată a reclamantului și a celorlalți inculpați pentru săvârșirea pretinselor infracțiuni, precum și dacă autoritățile de anchetă își îndepliniseră în mod corespunzător sarcina de a aduce toate probele relevante la dosarul cauzei și dacă finalizaseră ancheta. Prin urmare, intrau sub incidența examinării și a revizuirii probelor disponibile care trebuiau efectuate de instanța de judecată și nu de către judecătorul de cameră preliminară.

3. Contestația reclamantului și a celorlalți inculpați împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară

25. La 3 octombrie 2014, reclamantul și ceilalți inculpați au contestat încheierea judecătorului de cameră preliminară din 20 august 2014 în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul curții de apel. Doar I.H., C.M., I.B.C.N. și C.Ș. au depus argumente pentru susținerea contestației. Au admis că încheierea din 20 august 2014 le fusese comunicată și au reiterat excepțiile pe care le ridicaseră în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul tribunalului ca motive în susținerea contestației (supra, pct. 19). Cu privire la reclamant, acesta a arătat că urma să prezinte argumentele în sprijinul contestației sale cel mult la data care urma să fie stabilită pentru examinarea contestației. Nu există probe la dosarul cauzei că reclamantul a depus efectiv argumentele sus-menționate.

26. Prin încheierea din 30 octombrie 2014, care nu putea fi atacată, judecătorul de cameră preliminară din cadrul curții de apel – deliberând în camera de consiliu și în lipsa părților – a respins contestațiile reclamantului și ale coinculpaților săi ca nefondate. Cu privire la motivele invocate de I.H., C.M., I.B.C.N. și C.Ș. în contestațiile lor, judecătorul a reiterat motivarea deciziei judecătorului de cameră preliminară din cadrul instanței inferioare din 20 august 2014. Cu privire la contestația depusă de societatea inculpată, judecătorul de cameră preliminară a constatat că aceasta nu adusesese niciun argument în sprijinul contestației sale și a respins afirmația acesteia că încheierea din 20 august 2014 nu îi fusese notificată. Judecătorul de cameră preliminară a reținut, în această privință, că societatea ar fi putut consulta încheierea din 20 august 2014, disponibilă la grefa instanței, și, prin urmare, era exclusiv răspunzătoare pentru nedepunerea motivelor respective. Judecătorul de cameră preliminară a mai reținut că, în asemenea circumstanțe, singurele argumente pentru susținerea contestației societății urmând a fi examinate erau excepțiile deja prezentate de societate în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul instanței inferioare, ale cărui motive pentru respingerea acestor excepții erau întemeiate.

4. Căile de atac extraordinare formulate de reclamant împotriva încheierilor judecătorului de cameră preliminară

(a) Contestația în anulare

27. Reclamantul a formulat contestație în anulare împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară din 30 octombrie 2014. Acesta a argumentat că nu a fost nici citat în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul curții de apel, nici nu i s-au notificat data și ora stabilite pentru examinarea contestației sale, în conformitate cu normele de procedură relevante. Deși a solicitat în mod repetat la grefa curții de apel informații despre data și ora stabilite pentru examinarea contestației sale, i s-a spus că dosarul cauzei încă nu era înregistrat pe rolul instanței.

28. La 3 decembrie 2014, curtea de apel a respins contestația în anulare a reclamantului ca inadmisibilă. S-a reținut că acest tip de cale de atac putea fi introdus doar pe fondul cauzei împotriva unei hotărâri executorii și definitive. Cu toate că era definitivă, încheierea din 30 octombrie 2014 nu putea fi considerată ca încadrându-se în categoria respectivă. Instanța a considerat și că, în conformitate cu normele de procedură în vigoare la momentul respectiv, contestația împotriva încheierii din 20 august 2014 a fost examinată în mod corect în camera de consiliu și în lipsa părților. Instanța a admis că, prin decizia din 11 noiembrie 2014, dispozițiile au fost declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională. Cu toate acestea, decizia Curții Constituționale avea doar un efect *ex nunc* și doar din momentul publicării acesteia în Monitorul Oficial.

(b) Cererea de revizuire

29. Reclamantul a formulat o cerere de revizuire a încheierii judecătorului de cameră preliminară din 20 august 2014. Pornind de la concluziile deciziei Curții Constituționale din 11 noiembrie 2014, reclamantul a susținut că dreptul său la un proces echitabil fusese încălcat deoarece judecătorul de cameră preliminară examinase argumentele sale împotriva rechizitoriului în camera de consiliu și în lipsa părților.

30. La 26 iunie 2015, tribunalul a respins cererea de revizuire a reclamantului ca inadmisibilă. A reținut că acest tip de cale de atac extraordinară putea fi introdus doar împotriva unei hotărâri privind fondul cauzei și de către o persoană care fusese condamnată pentru săvârșirea unei infracțiuni și contestase constituționalitatea dispozițiilor legale în litigiu în fața Curții Constituționale. Cu toate acestea, niciuna din aceste condiții nu fusese îndeplinită în cazul reclamantului.

31. Reclamantul a contestat hotărârea din 26 iunie 2015 în fața curții de apel, dar în cele din urmă și-a retras cererea.

C. Faza de judecată din procedură

32. Procedura de judecată în fața instanțelor naționale a fost publică, orală și în contradictoriu. Reclamantul și avocatul său au fost citați să participe și au avut posibilitatea să ia parte în persoană la toate ședințele în cauză. Similar celorlalți inculpați, a avut posibilitatea să depună, și a făcut acest lucru, comentarii privind valoarea probatorie a dovezilor aflate la dosar sau să conteste această valoare, precum și să reitereze unele dintre argumentele invocate în fața judecătorului de cameră preliminară (supra, pct. 16). De asemenea, a avut posibilitatea să depună înscrisuri, să solicite expertize și să asculte mărturia la dosarul cauzei. Afirmațiile și solicitările sale au fost examinate de instanțele naționale și au fost admise sau respinse prin decizii motivate. Mai departe, reclamantului i s-au oferit ocazii repetate să facă declarații în fața instanțelor, să conteste argumentele aduse de celelalte părți în proces și să adreseze întrebări celorlalți inculpați și martorilor audiați de instanțe, inclusiv martorilor ascultați de autorități în faza de anchetă.

33. La 24 aprilie 2017, tribunalul, în baza probelor aflate la dosar, i-a condamnat pe reclamant și pe cei mai mulți dintre ceilalți inculpați la pedepse privative de libertate, iar persoana juridică la o amendă penală, considerând că aceștia erau vinovați de acuzațiile aduse (supra, pct. 6). Reclamantul a fost condamnat la 2 ani și 6 luni de închisoare. În plus, instanța a admis în parte pretențiile civile formulate de bancă împotriva reclamantului și a coinculpaților acestuia.

34. Reclamantul, cei mai mulți dintre coinculpați și DNA au formulat apel împotriva hotărârii. În esență, reclamantul a susținut că a fost condamnat de prima instanță în baza unui set de fapte care nu constituiseră baza rechizitoriului său, că respectivele fapte nu erau de natură penală și, în orice caz, nu fuseseră susținute de probe.

35. Prin hotărârea definitivă din 18 decembrie 2017, Curtea de Apel București a admis în parte recursul DNA împotriva hotărârii din 24 aprilie 2017 și a respins apelurile reclamantului și ale coinculpaților săi ca nefondate. A menținut concluziile instanței de fond, că reclamantul și cei mai mulți dintre ceilalți inculpați erau vinovați în parte de respectivele acuzații care le erau aduse (supra, pct. 6), și i-a condamnat pe inculpați la o pedeapsă majorată cu închisoarea, iar persoana juridică la o amendă penală. Reclamantul a fost condamnat la 3 ani și 6 luni de închisoare.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA RELEVANTE

I. DREPTUL INTERN

36. Dreptul intern relevant care urmează este prezentat în *Mihail Mihăilescu împotriva României* (nr. 3795/15, pct. 21-22, 12 ianuarie 2021): Constituția: tratatele internaționale de drepturi ale omului (art. 20), accesul

liber la justiție (art. 21), dreptul la apărare (art. 24), folosirea căilor de atac (art. 129) și efectele unei decizii a Curții Constituționale (art. 147); prevederile relevante ale Codului de procedură penală, în vigoare la acel moment: separarea funcțiilor judiciare (art. 3), competența judecătorului de cameră preliminară (art. 54), soluționarea plângerilor de judecătorul de cameră preliminară (art. 341), obiectul procedurii în camera preliminară (art. 342), măsurile premergătoare și procedura de judecată în camera preliminară (art. 344-345), soluțiile (art. 346) și contestarea încheierilor (art. 347).

II. DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE

37. Prin decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 887 din 5 decembrie 2014, Curtea Constituțională a examinat obiecțiile de neconstituționalitate ridicate de persoane particulare cu privire la art. 344 alin. (4), art. 345 alin. (1), (2) și (3), art. 346 alin. (1) și art. 347 alin. (1), (2) și (3) C. proc. pen. A hotărât că art. 344 alin. (4), art. 345 alin. (1), art. 346 alin. (1) și art. 347 alin. (3) C. proc. pen. erau neconstituționale, iar celelalte alineate ale articolelor mai sus menționate care fuseseră contestate erau constituționale. Părțile relevante ale deciziei Curții Constituționale sunt formulate după cum urmează:

„25. [...] instituția camerei preliminare este reglementată în cuprinsul Codului de procedură penală la art. 342-348 [...].

26. [...] dispozițiile menționate anterior trebuie coroborate cu cele ale art. 54 din Codul de procedură penală, care dispun asupra competenței judecătorului de cameră preliminară [...]. Totodată, Curtea reține că, potrivit [...] art. 3 alin. (1) din Codul de procedură penală, în procesul penal, se exercită următoarele funcții judiciare [...].

27. Astfel, prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară [...] Curtea trage concluzia că acestuia îi revine funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și că [...] această nouă instituție procesuală nu aparține nici urmăririi penale, nici judecării, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal. [...]

28. [...] Curtea observă că activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând [...] cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție. Astfel, potrivit [...] art. 342 din Codul de procedură penală competența judecătorului de cameră preliminară constă în verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și legalității sesizării instanței, în verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

[...]

32. În ceea ce privește faza prealabilă a procesului [...] Curtea observă că instanța europeană consideră procedurile penale ca pe un întreg. Pe de altă parte, anumite condiții impuse de art. 6, precum termenul rezonabil sau dreptul la apărare, pot fi, de asemenea, relevante la acest stadiu al procedurii, în măsura în care echitatea procesului poate fi grav încălcată prin nerespectarea inițială a acestor condiții impuse [...]. Astfel, modul în care se aplică aceste garanții în cursul anchetei preliminare depinde de caracteristicile procedurii și de circumstanțele cauzei

[...]

34. În continuare, Curtea apreciază că prevederile constituționale referitoare la dreptul la un proces echitabil nu sunt supuse distincțiilor ce se desprind din jurisprudența instanței europene în ceea ce privește aplicarea lor anumitor faze ale procedurilor penale. În acest sens, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014 [...] a statuat că soluția legislativă cuprinsă în art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală, potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată "fără participarea petentului, a procurorului și a intimatului" este neconstituțională, încălcând dreptul la un proces echitabil din perspectiva contradictorialității și oralității. Astfel, plecând de la incidența prevederilor art. 21 alin. (3) din Legea fundamentală asupra tuturor litigiilor și având în vedere și dispozițiile art. 20 din Constituție și cele ale art. 53 din Convenție, Curtea a constatat că prevederile art. 6 din Convenție trebuie respectate de legiuitor și atunci când reglementează în domeniul procedurilor penale care nu țin de rezolvarea cauzei pe fond, inclusiv [...] procedura desfășurată în camera preliminară.

35. [...] în ceea ce privește contradictorialitatea, Curtea observă că acest concept este definit [...] ca dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștința celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept [...] și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora [...]. [...] contradictorialitatea este, în primul rând posibilitatea reală de a dezbate în fața judecătorului tot

[...]

38. [...] Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură, ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. [...]

39. Curtea apreciază că probele reprezintă elementul central al oricărui proces penal, iar organul de urmărire penală strânge [...] probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Totodată, Curtea observă că obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. De asemenea, Curtea observă că potrivit art. 346 alin. (5) din Codul de procedură penală, probele care au fost excluse de judecător în această fază nu pot fi avute în vedere la judecarea în fond a cauzei.

40. Totodată, Curtea observă că, în concepția inițiatorului, proiectul Codului de procedură penală "instituie competența judecătorului de cameră preliminară în verificarea conformității probelor administrate în cursul urmăririi penale cu garanțiile de echitate a procedurii. Sub acest aspect, legalitatea administrării probelor este strâns și exclusiv legată de asigurarea caracterului echitabil al procesului penal. [...]" Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că procedura desfășurată în camera preliminară este deosebit de importantă, având o influență directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis.

41. [P]otrivit art. 344 alin. (4) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară comunică cererile și excepțiile formulate de către inculpat ori excepțiile ridicate din oficiu parchetului, care poate răspunde în scris, în termen de 10 zile de la comunicare. [...] Curtea reține că procurorul are acces la cererile și excepțiile formulate de către inculpat ori excepțiile ridicate din oficiu, pe când inculpatului nu i se vor

comunica nici excepțiile ridicate din oficiu de către instanță, nici răspunsul parchetului la acestea.

42. Având în vedere cele expuse, Curtea apreciază că inculpatul nu se bucură de posibilitatea reală de a aduce comentarii referitoare la tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către adversar și la tot ceea ce este prezentat de acesta, fiind limitat doar la a depune cereri și excepții după consultarea rechizitoriului [...] Reglementând în acest mod, legiuitorul a restrâns în mod absolut posibilitatea părților de a avea cunoștință și de a dezbate excepțiile ridicate din oficiu și susținerile parchetului, plasându-le într-o situație dezavantajoasă față de procuror.

[...]

54. În continuare, Curtea reține că dreptul la o procedură orală și la o audiere publică este deosebit de important în contextul penal, caz în care o persoană acuzată de o infracțiune penală trebuie, în general, să aibă posibilitatea de a participa la o audiere în primă instanță [...]. În cazul în care este vorba despre un singur grad de jurisdicție și în cazul în care problemele nu sunt "extrem de tehnice" sau "pur legale", trebuie să existe o procedură orală [...].

55. În schimb, folosirea procedurilor scrise în căile de atac este, în general, acceptată ca fiind compatibilă cu art. 6. O procedură orală poate să nu fie necesară în căile de atac atunci când nu există probleme cu credibilitatea martorilor, nu sunt contestate faptele, părților le sunt oferite posibilități adecvate de a-și prezenta cazurile lor în scris și de a contesta dovezile aduse împotriva lor [...].

56. Astfel, cum s-a arătat anterior, având în vedere că standardul de protecție oferit de dispozițiile Convenției și de jurisprudența instanței europene este unul minimal, Legea fundamentală sau jurisprudența Curții Constituționale putând oferi un standard mai ridicat de protecție a drepturilor [...] instanța de contencios constituțional a statuat că garanțiile prevăzute de art. 6 paragraful 1 din Convenție și de art. 21 alin. (3) din Constituție se aplică, în materie penală, nu numai procedurii de fond a litigiului, ci și în procedura camerei preliminare, oferind o protecție sporită celei regăsite la nivelul Convenției.

57. În ceea ce privește dreptul la o procedură orală, Curtea observă că numai în cadrul unor dezbateri desfășurate oral procesul poate fi urmărit efectiv [...] de către părți. Totodată, dreptul la o procedură orală conține și dreptul inculpatului [...] de a fi prezent[e] în fața instanței. Acest principiu asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor.

[...]

59. Pentru toate argumentele expuse în prealabil, din perspectiva verificării legalității administrării probelor, Curtea constată că, pe de-o parte, probele, odată ce au fost excluse, nu mai pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei, iar pe de altă parte, judecătorul de cameră preliminară este suveran asupra stabilirii legalității administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire, fiind singurul care poate aprecia asupra acestor elemente. Astfel, actele pe care acesta le îndeplinește au o influență directă asupra desfășurării și echității procesului propriu-zis. Odată începută judecata, judecătorul fondului nu mai poate aprecia asupra probelor excluse, dar nici asupra legalității administrării probelor ce au rămas câștigate procesului. După rămânerea definitivă a soluției dispuse de judecătorul de cameră preliminară, nu mai există niciun temei legal în baza căruia inculpatul să poată ridica cereri ori excepții referitoare la aspecte deja analizate în camera preliminară.

HOTĂRÂREA ALEXANDRU-RADU LUCA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

60. De asemenea, Curtea observă că, din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea. Or, astfel cum s-a arătat anterior, organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului, astfel încât, în situația în care în cauza respectivă sunt mai mulți inculpați, proba care acționează în favoarea unuia poate acționa în defavoarea celui alt.

61. Totodată, Curtea observă că în anumite circumstanțe aspectele de fapt ce au stat la baza obținerii anumitor probe au relevanță directă și implicită asupra legalității probelor; or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept. Din această perspectivă, Curtea apreciază că rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului.

[...]

63. Curtea observă că, potrivit art. 347 alin. (3) din Codul de procedură penală, dispozițiile art. 343-346 [...] se aplică în mod corespunzător și în ceea ce privește contestația cu privire la soluția pronunțată de judecătorul de cameră preliminară. În aceste condiții, Curtea reține că cele expuse anterior se aplică *mutatis mutandis* și în ceea ce privește procedura contestației împotriva soluției pronunțate de judecătorul de cameră preliminară. [...]"

III. MATERIALE DE DREPT COMPARAT

38. Extrase din studiul comparativ realizat de Curte asupra legislației din 25 de state membre ale Consiliului Europei privind instituția judecătorului de cameră preliminară sau de urmărire penală sunt redată în *Mihail Mihăilescu*, citată anterior, pct. 46-50.

ÎN DREPT

I. OBSERVAȚII PRELIMINARE

39. Reclamantul a contestat faptul că Guvernul și-a susținut observațiile cu privire la admisibilitate și la fondul cauzei la 24 februarie 2021, depășind termenul de 18 februarie 2021 stabilit de Curte.

40. Întrucât argumentul reclamantului poate fi văzut ca o sugestie că observațiile Guvernului erau nevalide și trebuia, prin urmare, să fie ignorate, Curtea observă că, potrivit probelor aflate la dosar, Guvernul și-a susținut observațiile cu privire la admisibilitate și la fondul cauzei la 12 februarie 2021, adică în termenul prevăzut sub acest aspect pentru 18 februarie. O copie

a observațiilor Guvernului a fost notificată reclamantului prin adresa din 24 februarie 2021.

41. În acest context, Curtea nu vede niciun motiv să concluzioneze că observațiile Guvernului au fost prezentate tardiv. Rezultă că afirmația reclamantului este nefondată și trebuie respinsă.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

42. Reclamantul s-a plâns că procesul penal împotriva sa nu a fost echitabil deoarece (i) procedura în fața judecătorului de cameră preliminară nu a fost contradictorie și a avut loc în camera de consiliu, în lipsa sa și a avocatului său și fără ca reclamantul sau avocatul său să fie citați sau ca reclamantul să fie reprezentat, și (ii) acesta a fost privat de oportunitatea de a contesta încheierea judecătorului de cameră preliminară deoarece nu a avut posibilitatea de a-și prezenta argumentele în sprijinul contestației sale împotriva încheierii sus-menționate, atât timp cât motivele încheierii judecătorului de cameră preliminară nu îi fuseseră accesibile la momentul când redactase contestația. Prin urmare, procesul i-a încălcat drepturile garantate de art. 6 din Convenție, ale cărui dispoziții relevante prevăd:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public [a cauzei sale, de către o instanță instituită de lege [...].

[...]

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

[...]

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el ...;

[...]”

A. Cu privire la admisibilitate

43. Curtea constată că cererea nu este nici vădit nefondată, nici inadmisibilă pentru alte motive enumerate la art. 35 din Convenție. Trebuie așadar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

(a) Reclamantul

44. Reclamantul a susținut că atât cererea sa în fața judecătorului de cameră preliminară, cât și contestația sa împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară au fost examinate în camera de consiliu și în lipsa părților și nu au fost contradictorii. Mai mult, judecătorul de cameră preliminară din

cadrul curții de apel nu i-a notificat data stabilită pentru examinarea contestației sale și termenul limită pentru a depune argumentele în sprijinul contestației. Prin urmare, nu a avut posibilitatea să depună respectivele argumente sau alte înscrisuri justificative în cauză.

45. Reiterând unele dintre argumentele pe care s-a bazat Curtea Constituțională în decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014 (supra, pct. 37), reclamantul a susținut, în continuare, că instanța constituțională a demonstrat fără echivoc, și în temeiul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, că examinarea unei cauze de către judecătorul de cameră preliminară în camera de consiliu, în lipsa părților și printr-o procedură necontradictorie, a avut efecte grave asupra dreptului la un proces echitabil al inculpaților și al altor părți în procesul penal.

(b) Guvernul

46. Guvernul a susținut că procesul penal împotriva reclamantului, privit în ansamblu, a fost contradictoriu și corect și a respectat principiul egalității armelor.

47. Acesta a explicat că, la 1 februarie 2014, a intrat în vigoare noul Cod de procedură penală care a schimbat modul în care se desfășura procesul penal prin introducerea unei noi etape procedurale, și anume o procedură în fața judecătorului de cameră preliminară. Acest judecător are obiective clare, și anume să examineze legalitatea probelor administrate, a rechizitoriului și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, și să pregătească dosarul cauzei pentru examinare în faza de judecată din procesul penal.

48. După cum a stabilit Curtea Constituțională în decizia din 11 noiembrie 2014, instituția judecătorului de cameră preliminară nu aparține nici urmării penale nici judecării, date fiind sarcinile procedurale atribuite unui astfel de judecător. Activitatea unui judecător de cameră preliminară nu privește fondul cauzei, iar actele sale de procedură nu privesc sau nu determină elementele esențiale în cauză, în special, fapta, autorul și vinovăția acestuia.

49. Procedura în fața judecătorului de cameră preliminară se finalizează prin restituirea cauzei la parchet sau prin începerea judecării. În ultimul scenariu, instanța de judecată nu mai poate retrimite cauza la parchet.

50. De asemenea, Guvernul a explicat că, după ce Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile art. 345 alin. (1) și art. 347 alin. (3) C. proc. pen., autoritățile au modificat textul acestor articole prin Legea nr. 75/2016, care a intrat în vigoare la 2 mai 2016.

51. Guvernul a susținut că tribunalul notificase rechizitoriul reclamantului. În plus, l-a informat cu privire la drepturile sale de a formula concluzii scrise și de a ridica excepții în fața judecătorului de cameră preliminară. Reclamantul a ridicat în cele din urmă excepții cu privire la pretinsa nelegalitate a rechizitoriului și la competența instanței însărcinate cu examinarea cauzei. Judecătorul de cameră preliminară a examinat toate argumentele invocate de reclamant și le-a respins oferind motive detaliate.

52. Date fiind dispozițiile exprese ale art. 345 alin. (1) C. proc. pen., în vigoare la momentul vizat, nu se poate afirma că procedura în fața judecătorului de cameră preliminară la toate gradele de jurisdicție au fost lipsite de egalitatea armelor, atunci când niciuna din părțile la proces, inclusiv parchetul, nu a fost prezentă la procedură. Mai mult, așa cum a fost cazul pentru toate părțile, absența fizică a reclamantului de la proces nu a însemnat că acesta nu a putut depune concluzii scrise. Este adevărat că reclamantul nu a avut posibilitatea să prezinte oral și direct în fața instanței argumentele pe care le invocase în concluziile sale scrise în încercarea de a o convinge să ajungă la o soluție în favoarea sa. Cu toate acestea, reclamantul a avut posibilitatea să-și exercite drepturile procedurale prin depunerea de concluzii scrise și ridicarea de excepții.

53. Guvernul a susținut, în continuare, că judecătorii de cameră preliminară și instanțele chemate să examineze cauza reclamantului pur și simplu au aplicat legea relevantă în vigoare la momentul vizat. A subliniat că, în conformitate cu prevederile constituționale relevante, decizia Curții Constituționale din 11 noiembrie 2014 era obligatorie și se aplica doar *ex nunc* din momentul publicării acesteia în Monitorul Oficial.

54. Guvernul a susținut că circumstanțele excepționale care ar putea justifica renunțarea la o audiere se axează în esență pe natura chestiunilor ce trebuie soluționate de instanța competentă – în special, dacă acestea ridicau orice problemă de fapt sau de drept care nu putea fi în mod adecvat soluționată în temeiul dosarului. O audiere poate să nu fie necesară atunci când nu există probleme de credibilitate sau fapte contestate care necesită expunerea orală a probelor sau adresarea de întrebări martorilor și când inculpatului i s-a acordat o ocazie adecvată de a-și susține cauza în scris și de a contesta dovezile aduse împotriva sa.

55. Dat fiind că în cauza reclamantului decizia judecătorului de cameră preliminară nu antamase fondul cauzei, dreptul său la apărare nu a fost afectat. În fazele de anchetă și de judecată ale procedurii penale împotriva sa, reclamantul fusese audiat de autoritățile relevante. În plus, acesta și reprezentantul său legal ales au avut acces la toate documentele din dosarul cauzei, au putut să participe activ la proces și să comenteze observațiile prezentate și probele furnizate de celelalte părți și au avut posibilitatea să solicite audierea martorilor și depunerea altor probe la dosarul cauzei. Mai mult, instanțele de judecată și-au motivat pe larg deciziile de condamnare a reclamantului.

2. Motivarea Curții

(a) Principii generale

56. Curtea reiterează că respectarea cerințelor unui proces echitabil se examinează de la caz la caz, având în vedere evoluția procedurii în ansamblu, nu pe baza examinării izolate a unui anumit aspect sau a unui anumit incident,

cu toate că nu este exclus ca un anumit factor să fie atât de decisiv astfel încât să permită stabilirea caracterului echitabil al procesului într-o fază incipientă a procedurii. Pentru aprecierea caracterului echitabil al procesului în ansamblu, Curtea va lua în considerare, dacă este cazul, garanțiile minime enumerate la art. 6 § 3, care exemplifică cerințele unui proces echitabil în ceea ce privește situațiile procedurale care iau naștere în cauzele penale. Prin urmare, aceste drepturi pot fi privite ca aspecte deosebite ale dreptului la un proces echitabil în procesul penal prevăzut la art. 6 § 1. Aceste garanții minime nu reprezintă totuși scopuri în sine: scopul lor intrinsec este întotdeauna de a contribui la asigurarea caracterului echitabil al procesului penal în ansamblu [a se vedea *Ibrahim și alții împotriva Regatului Unit (MC)*, nr. 50541/08 și alte 3 cereri, pct. 251, 13 septembrie 2016].

57. Întrucât scopul principal al art. 6 sub aspect penal este de a asigura un proces echitabil în fața unei „instanțe” competente să soluționeze „orice acuzație în materie penală”, garanțiile prevăzute la articolul respectiv se aplică de la momentul la care o „acuzație în materie penală” există în sensul jurisprudenței Curții și pot fi, prin urmare, relevante în fazei premergătoare judecării dacă și în măsura în care este posibil să se aducă atingere caracterului echitabil al procesului printr-o omisiune inițială a respectării acestora. Faza de urmărire penală sau premergătoare judecării poate prezenta o importanță deosebită pentru pregătirea procesului penal. De exemplu, probele obținute în această fază determină deseori cadrul în care acuzațiile vor fi analizate în proces (a se vedea *Ibrahim și alții*, citată anterior, pct. 253, cu trimiteri suplimentare, și *Haarde împotriva Islandei*, nr. 66847/12, pct. 78, 23 noiembrie 2017). Modul în care art. 6 § 1 și 3 urmează să fie aplicat în faza de urmărire penală sau în faza premergătoare judecării depinde de particularitățile procedurii respective și de împrejurările cauzei (a se vedea *Ibrahim și alții*, citată anterior, pct. 253, și, *mutatis mutandis*, *Mihail Mihăilescu împotriva României*, nr. 3795/15, pct. 80, 12 ianuarie 2021).

58. Curtea reiterează în continuare că principiul contradictorialității și principiul egalității armelor, care se află în strânsă legătură, sunt componente de bază ale conceptului de „proces echitabil” în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Acestea impun un „echilibru just” între părți: fiecărei părți trebuie să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în condiții care să nu o plaseze într-o poziție considerabil dezavantajoasă față de oponentul său (a se vedea, printre altele, *Salov împotriva Ucrainei*, nr. 65518/01, pct. 87, CEDO 2005-VIII, și *SA-Capital Oy împotriva Finlandei*, nr. 5556/10, pct. 66, 14 februarie 2019). Conform dreptului la o procedură în contradictoriu, părțile trebuie să aibă nu doar posibilitatea de a prezenta orice probe necesare pentru ca pretențiile lor să aibă șanse de reușită, dar și să aibă cunoștința și să comenteze cu privire la toate probele aduse sau la observațiile din dosar, spre a influența decizia instanței (a se vedea *Gregachević împotriva Croației*, nr. 58331/09, pct. 50, 10 iulie 2012, cu alte trimiteri). În această privință, Curtea observă că este posibil ca o situație procedurală care nu plasează o

parte într-o poziție dezavantajoasă față de oponent să reprezinte totuși o încălcare a dreptului la procedura în contradictoriu dacă partea vizată nu are posibilitatea de a cunoaște, și de a comenta, toate probele aduse sau observațiile din dosar, spre a influența decizia instanței (a se vedea *Krčmář și alții împotriva Republicii Cehe*, nr. 35376/97, pct. 38-46, 3 martie 2000, și *Gregačević*, citată anterior, pct. 50).

59. Drepturile care derivă din aceste principii nu sunt absolute. Cu toate că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere în acest domeniu, Curtea este cea care trebuie să stabilească în cele din urmă dacă au fost îndeplinite cerințele Convenției. Chiar și în cauzele penale, Curtea a reținut că pot exista interese divergente care trebuie evaluate prin raportare la drepturile părții în procedură. Cu toate acestea, doar măsurile care restrâng exercițiul drepturilor unei părți la procedură și care nu afectează însăși esența acestor drepturi sunt permise în temeiul art. 6 § 1. În acest sens, orice dificultate cauzată părții reclamante prin limitarea drepturilor sale trebuie să fie contrabalansată suficient în procedura urmată de autoritățile judiciare [a se vedea *Fitt împotriva Regatului Unit (MC)*, nr. 29777/96, pct. 45-46, CEDO 2000-II, și *SA-Capital Oy*, citată anterior, pct. 67].

60. În cele din urmă, Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la cerința ca, în cazul pronunțării unei hotărâri privind temeinicia unei acuzații în materie penală, ședința de judecată să fie orală și publică [a se vedea *Jussila împotriva Finlandei (MC)*, nr. 73053/01, pct. 40-44, CEDO 2006-XIV].

(b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

61. Curtea observă de la început că înaltele părți contractante au adoptat, ca parte a cadrului lor juridic, abordări variate cu privire la aspectele referitoare la procedurile, competențele și rolul anchetei sau fazei premergătoare judecării (supra, pct. 38). Curtea recunoaște că aceste probleme pot implica aspecte importante și sensibile despre echitate și modul în care se stabilește un echilibru corespunzător între părțile la proces, precum și că soluțiile adoptate sunt legate de aspecte procedurale complexe specifice fiecărei ordini constituționale. Așa stând lucrurile, nu revine Curții să caute a impune un anumit model părților contractante. Sarcina sa este să reevalueze circumstanțele specifice ale cauzei, pe baza plângerilor introduse în fața sa (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Haarde*, citată anterior, pct. 84, și *Mihail Mihăilescu*, citată anterior, pct. 78).

62. În cauza de față Curtea observă că a stabilit deja că procedura în fața judecătorului de cameră preliminară se referă la etapa premergătoare a procesului penal. Scopul principal al acestei proceduri era de a decide începerea procesului penal într-o cauză sau încetarea conflictului penal. Printre altele, judecătorul de cameră preliminară era chemat să examineze legalitatea rechizitoriului. În cazul în care, așa cum se întâmplă în prezenta cauză, judecătorul de cameră preliminară decide începerea judecării,

activitățile acestuia nu antamează fondul cauzei, iar deciziile sale nu au scopul de a stabili elementele esențiale ale pretensei infracțiuni, adică fapta, persoana care a săvârșit-o și gradul de vinovăție a acesteia, și nici pretențiile civile formulate de o parte civilă în cadrul procesului penal. Aceste aspecte pot fi stabilite de instanța penală doar în faza de judecată din procesul penal (a se vedea, *mutatis mutandis*, Mihail Mihăilescu, citate supra, pct. 79, și observațiile făcute în această privință de Curtea Constituțională, citate supra, pct. 37).

63. Dat fiind că, în temeiul cadrului legal național, acuzațiile penale împotriva reclamantului puteau să fie judecate numai în cadrul unui proces penal (supra, pct. 62), Curtea va privi procedura în ansamblu, evaluând tratarea cauzei de către judecătorul de cameră preliminară în lumina procesului ulterior, atunci când va stabili dacă drepturile reclamantului au fost prejudiciate. Ca parte a acestei analize, trebuie să se evalueze dacă orice măsuri luate în cursul procedurii în fața judecătorului de cameră preliminară au slăbit poziția reclamantului într-atât încât procesul ulterior a devenit abuziv (a se vedea *Haarde*, citată anterior, pct. 79, și, *mutatis mutandis*, Mihail Mihăilescu, citată anterior, pct. 81).

64. În această legătură, Curtea observă că – în conformitate cu cadrul legal relevant în vigoare în momentul la care a fost examinată cauza reclamantului – procedura în fața judecătorului de cameră preliminară s-a desfășurat în camera de consiliu și în lipsa părților. De asemenea, reclamantul putea depune numai concluzii scrise în fața judecătorului de cameră preliminară cu privire la competența instanței însărcinate cu examinarea cauzei și la nelegalitatea rechizitoriului, la acțiunile organelor de urmărire penală și la modul în care acestea au strâns probele. Acesta nu se putea prevala de nicio dispoziție legală care i-ar fi oferit în mod expres ocazia de a solicita ca judecătorul de cameră preliminară să țină o ședință publică și orală sau să administreze din nou probele disponibile. În plus, nu exista nicio cerință procedurală de a fi notificat fie despre excepțiile ridicate din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, fie despre reacția parchetului la asemenea excepții, iar orice contestație posibilă împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară era examinată în împrejurări similare (supra, pct. 36-37).

65. Curtea constată, în continuare, că sus-menționatul cadru legal a fost în cele din urmă declarat parțial neconstituțional de către Curtea Constituțională și modificat ulterior. Totuși, decizia Curții Constituționale și ulterioarele modificări legislative nu au avut impact asupra procedurii în cauza reclamantului, deoarece acestea au intrat în vigoare după încheierea procedurii și nu au avut un efect retroactiv (supra, pct. 27-30).

66. După cum a subliniat Curtea Constituțională, rezultă că procedura judecătorului de cameră preliminară putea avea un impact asupra modului în care instanța penală chemată să stabilească fondul cauzei în urma punerii sub acuzare ar fi examinat cauza și ar fi reexaminat probele considerate legale sau ilegale de către judecătorul de cameră preliminară (supra, pct. 37). În special,

odată ce judecătorul de cameră preliminară a decis să excludă probe din dosarul cauzei sau să le accepte, instanța penală de judecată nu mai putea fi în măsură să ia în considerare în timpul procesului probele excluse sau să decidă asupra legalității administrării probelor. Cu toate acestea, din decizia Curții Constituționale nu se desprinde ideea că decizia judecătorului de cameră preliminară impunea o importanță predeterminată valorii probatorii a dovezilor pe care acesta le considera legale, împiedica instanța de judecată să administreze direct probele respective și împiedica părțile să conteste importanța valorii probatorii a acestor probe sau să solicite să fie furnizate noi probe în dosarul cauzei.

67. Revenind la circumstanțele cauzei reclamantului, Curtea constată că, potrivit probelor aflate la dosarul cauzei, nu există niciun motiv de îndoială că reclamantul și reprezentantul său legal ar fi putut să participe activ în procedură în faza de urmărire penală, să ceară să fie furnizate probe în dosarul cauzei și să depună comentarii, cereri și contestații. Mai mult, reclamantul a avut acces la dosarul cauzei și la probele din acesta și înainte de fiecare set de procedură în instanță i s-a oferit o copie a rechizitoriului și a fost informat corespunzător asupra drepturilor sale, inclusiv cele din procedura camerei preliminare.

68. Curtea observă că reclamantul și-a exercitat drepturile și a depus concluzii și excepții scrise în fața judecătorului de cameră preliminară cu privire la probe și la competența tribunalului de a examina cauza. I s-au alăturat coinculpații, care au depus argumente similare, precum și altele referitoare la competența DNA de a cerceta cauza și la lipsa citării asigurătorul băncii (supra, pct. 15-20).

69. Judecătorul de cameră preliminară a respins argumentele reclamantului și ale coinculpaților săi, care contestau competența DNA și a tribunalului de a examina cauza și faptul că autoritățile de anchetă nu citaseră asigurătorul băncii, subliniind normele relevante de procedură penală (supra, pct. 22-24). În opinia Curții, nu se poate afirma că nu puteau fi soluționate adecvat aceste aspecte de interpretare a legislației naționale doar pe baza dosarului cauzei.

70. În același timp, Curtea observă că judecătorul de cameră preliminară a examinat și a respins comentariile făcute și excepțiile ridicate de reclamant și de coinculpații săi cu privire la probele disponibile subliniind faptul că respectivele comentarii și excepții în realitate nu contestau legalitatea acțiunilor autorităților de anchetă penală și a probelor administrate. Judecătorul de cameră preliminară a arătat că acestea priveau aspectul dacă probele disponibile puteau fi de ajuns pentru a-l pune sub acuzare pe reclamant și pe ceilalți acuzați pentru pretinsele infracțiuni, precum și dacă autoritățile de anchetă își îndeplineseră în mod corespunzător sarcina de a aduce toate probele relevante la dosarul cauzei și dacă finalizaseră ancheta. Prin urmare, Curtea este de opinie că intrau sub incidența examinării și a revizuirii probelor disponibile de către instanța de judecată și nu sub incidența

examinării care putea fi efectuată de judecătorul de cameră preliminară (supra, pct. 22-24).

71. Curtea observă, în continuare, că reclamantul nu a susținut că, în urma încheierii judecătorului de cameră preliminară, a fost oprit să reitereze argumentele sus-menționate (supra, pct. 70) în fața instanței de judecată. În orice caz, se pare că, în măsura în care atât reclamantul, cât și ceilalți inculpați au făcut acest lucru, instanța de judecată le-a examinat și le-a admis sau le-a respins prin decizii motivate. Instanța de judecată nu pare să fi fost de părere că punctele în chestiune fuseseră soluționate prin încheierea judecătorului de cameră preliminară cu efect *res judicata* sau că acestea nu mai intrau sub incidența examinării care putea fi efectuată de instanța de judecată (supra, pct. 32-35). Prin urmare, încheierea judecătorului de cameră preliminară avea puțină importanță pentru modul în care instanța penală de judecată putea examina cauza (a se vedea observațiile făcute în această privință de Curtea Constituțională, citate supra, pct. 37).

72. De asemenea, Curtea constată că judecătorul de cameră preliminară nu formulase *ex officio* argumente sau excepții cu privire la cauza reclamantului și, prin urmare, nicio parte nu putea fi pusă într-o poziție dezavantajată în raport cu cealaltă parte prin negarea posibilității de a comenta respectivele excepții, astfel cum a sugerat Curtea Constituțională (supra, pct. 37).

73. Curtea observă că reclamantul s-a plâns că fusese privat de oportunitatea de a contesta încheierea judecătorului de cameră preliminară în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul curții de apel deoarece nu a avut posibilitatea să aducă niciun argument în sprijinul contestației sale. Este oarecum neclar dacă reclamantul nu a avut posibilitatea să prezinte motivele sus-menționate întrucât motivarea deciziei judecătorului de cameră preliminară nu îi era accesibilă atunci când își redactase contestația sau deoarece nu fusese informat despre data exactă la care contestația sa urma să fie examinată (supra, pct. 25-28, 42 și 44).

74. În orice caz, Curtea observă că, în această privință, contestația reclamantului formulată în fața judecătorului de cameră preliminară din cadrul curții de apel a fost examinată în aceleași condiții precum cele aplicabile procedurii în fața judecătorului de cameră preliminară de la instanța inferioară și, prin urmare, nu ar fi avut posibilitatea să remedieze lacunele procedurale ale procedurii contestate de reclamant (a se vedea remarcile făcute în această privință de Curtea Constituțională, citate supra, pct. 37). Mai mult, reclamantul nu a indicat nicio probă care să sugereze că argumentele în sprijinul contestației sale s-ar fi bazat pe alte considerente decât cele deja prezentate în fața judecătorului de cameră preliminară de la instanța inferioară.

75. În acest context – având în vedere și faptul că reclamantul avea posibilitatea să reitereze argumentele cu privire la probele disponibile în instanța de judecată și că nimic nu a arătat că respectiva procedură nu a

respectat toate garanțiile prevăzute la art. 6 din Convenție – Curtea nu este dispusă să acorde importanță imposibilității de care se plânge reclamantul de a contesta în mod corespunzător încheierea judecătorului de cameră preliminară în fața Curții de Apel.

76. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că nu poate afirma că, privite în ansamblu, măsurile și deciziile adoptate pe durata procedurii în fața judecătorului de cameră preliminară au slăbit situația reclamantului într-o măsură în care procesul ulterior pentru soluționarea fondului acuzațiilor penale împotriva sa a devenit abuziv.

77. Prin urmare, nu a fost încălcat art. 6 din Convenție.

78. Constatările Curții nu aduc prejudiciu acțiunilor întreprinse de autoritățile interne pentru a institui un cadru legal intern care să asigure un nivel sporit de protecție în comparație cu Convenția în ceea ce privește procedurile în fața judecătorului de cameră preliminară [a se vedea observațiile făcute în această privință de Curtea Constituțională, citate supra, pct. 37 – a se vedea și, *mutatis mutandis*, *Nicolae Virgiliu Tănase împotriva României* (MC), nr. 41720/13, pct. 172, 25 iunie 2019].

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *declară* cererea admisibilă;
2. *hotărăște* că nu a fost încălcat art. 6 din Convenție.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 14 iunie 2022, în conformitate cu art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Ilse Freiwirth,
Grefier adjunct

Gabriele Kucsko-Stadlmayer
Președinte